

Súd: Krajský súd Bratislava
Spisová značka: 5Co/261/2017
Identifikačné číslo súdneho spisu: 1417203198
Dátum vydania rozhodnutia: 09. 10. 2017
Meno a priezvisko sudcu, VSÚ: JUDr. Juraj Považan
ECLI: ECLI:SK:KSBA:2017:1417203198.1

Uznesenie

Krajský súd v Bratislave v senáte zloženom z predsedu senátu JUDr. Juraja Považana a členov senátu JUDr. Janky Richterovej a JUDr. Milana Chalupku, v právnej veci žalobkyne: V.na I., W.. XX. X. XXXX F. F., Q. XXXX/XX, zastúpenej JUDr. Vladimírom Sidorom, advokátom, so sídlom v Hlohovci, Železničná 4/A, proti žalovanému: Provident Financial, s.r.o., so sídlom v Bratislave, Mlynské Nivy 49, IČO:35 805 731, zastúpenému advokátskou kanceláriou De minimis, spol. s r.o., so sídlom v Bratislave, Lovinského 22, o vydanie bezdôvodného obohatenia, na odvolanie žalovaného proti uzneseniu Okresného súdu Bratislava IV zo dňa 28. marca 2017 č.k. 7Cps/42/2017-29, takto

rozhodol:

Odvolací súd napadnuté uznesenie súdu prvej inštancie **p o t v r d z u j e .**

o d ô v o d n e n i e :

1. Napadnutým uznesením súd prvej inštancie v spotrebiteľskom spore podľa § 324 ods. 1, 3 a § 325 ods. 1, ods. 2 písm. b/ CSP nariadil neodkladné opatrenie, ktorým žalovanému uložil povinnosť zložiť do úschovy súdu sumu vo výške uplatneného nároku na vydanie bezdôvodného obohatenia (906,20 €).

2. V odôvodnení svojho rozhodnutia uviedol, že vo veci boli splnené predpoklady pre nariadenie navrhovaného neodkladného opatrenia. Žalobkyňa osvedčila danosť nároku, ktorému sa má poskytnúť ochrana navrhovaným neodkladným opatrením, a to vzhľadom na predloženú zmluvu o spotrebiteľskom úvere, zmluvu o zabezpečení splátok úveru a príslušné ustanovenia zákona č. 129/2010 Z.z. v spojení s úhradou dlžnej sumy žalobkyňou nad rámec istiny úveru (podľa vyjadrenia žalovaného k predsporovej výzve). Žalobkyňa zároveň osvedčila aj obavu, že exekúcia bude ohrozená, a to vzhľadom na kroky žalovaného smerujúce k ukončeniu podnikania v Slovenskej republike (neposkytovanie nových úverov, postupovanie pohľadávok tretím osobám). V spojení s tvrdením žalobkyne o neexistencii nehnuteľného majetku žalovaného na území SR a faktickou nemožnosťou zistenia existencie iného majetku žalovaného dospel k záveru, že účel sledovaný navrhovaným neodkladným opatrením nemožno dosiahnuť zabezpečovacím opatrením, čím boli splnené všetky podmienky pre nariadenie neodkladného opatrenia vzhľadom na jej výšku nebude neodkladným opatrením zasiahnuté zásadným spôsobom do postavenia žalovaného a žalovaný nebude žiadnym výraznejším spôsobom ukrátený na svojich právach.

3. Vo včas podanom odvolaní sa žalovaný domáhal zmeny napadnutého uznesenia a zamietnutia návrhu, príp. jeho zrušenia a vrátenia veci súdu prvej inštancie na ďalšie konanie. Žalovaný v odvolaní poukazoval na to, že návrh v zmysle § 327 CSP neobsahuje predpísané náležitosti (opis rozhodujúcich skutočností odôvodňujúcich potrebu neodkladnej úpravy pomerov alebo že exekúcia bude ohrozená, opis skutočností hodnoverne osvedčujúcich dôvodnosť a trvanie nároku, prečo nie je možné zabezpečovacie opatrenie). Zdôraznil, že neodkladné opatrenie možno nariadiť iba za podmienky, ak sledovaný účel nemožno dosiahnuť zabezpečovacím opatrením, čo v danom prípade nebolo splnené, nakoľko žalobkyňa sama tvrdí, že žalovaný má pohľadávky voči svojim klientom. Namietal tiež, že neobstojí tvrdenie o obave z ohrozenia exekúcie, nakoľko je dcérskou spoločnosťou

britskej spoločnosti International Personal Finance Investments Limited pôsobiacou v 13-tich štátoch, ktorá sa riadi nadštandardnými etickými kódexami, ktorá svoju históriu odvodzuje ešte z r. 1880; pre žalovaného je preto zachovanie dobrej povesti prioritné. Žalovaný neukončil svoju podnikateľskú činnosť na území SR, pričom v predmete podnikania má viacero činností. V prípade poskytovania spotrebiteľských úverov bez obmedzenia rozsahu spotrebiteľských úverov má na výkon tejto činnosti naďalej povolenie udelené Národnou bankou Slovenska. V nadväznosti na posledné zmeny legislatívy v oblasti poskytovania spotrebiteľských úverov rozhodol žalovaný dočasne z opatrnosti neuzatvárať nové zmluvy o spotrebiteľských úveroch, čo však nemožno podľa žalovaného vykladať tak, že by žalovaný ďalej nevykonával danú činnosť, pretože si naďalej plní všetky svoje povinnosti vyplývajúce z doposiaľ uzavretých zmlúv o spotrebiteľských úveroch, ako aj iné povinnosti vyplývajúce pre neho z právnych predpisov. K zrušeniu žalovaného by podľa § 20d ods. 1 písm.c/ zák. č. 129/2010 Z.z. mohlo dôjsť platne iba s predchádzajúcim súhlasom NBS; žalovaný zrušený nie je a o udelenie predchádzajúceho súhlasu so zrušením NBS nikdy nepožiadaval. Preto neexistuje ani len teoretická obava z akéhokoľvek budúceho výkonu rozhodnutia, pretože to garantuje NBS ako štátny orgán dozoru na finančnom trhu, tvrdil žalovaný. V rámci prípadnej likvidácie žalovaného by muselo byť poskytnuté zodpovedajúce zabezpečenie (§ 75 ods. 3 a 4 Obch. zák.). Žalovaný pri postúpení pohľadávok postupuje vždy v súlade s právnymi predpismi a iba tak, aby tým zvýšil hodnotu svojho majetku. Tým si zabezpečí dostatok likvidných prostriedkov aj z takých pohľadávok voči klientom, ktoré sú inak prakticky nevykonateľné. Za odplatu za postúpenie pohľadávok reálne zvýši hodnotu svojho majetku, nie zníži, ako sa mylne domnieva žalobkyňa. Pokiaľ by súdy hromadne vždy nariadili žalovanému skladať do úschovy požadované sumy, išlo by spolu o značné množstvo finančných prostriedkov, ktorých obmedzenie s ich nakladaním predstavuje výraznú a navyše nedôvodnú ujmu na strane žalovaného. Uviedol tiež, že súd bol povinný posúdiť, či je hodnoverne osvedčená existencia bezdôvodného obohatenia. Žalovaný namietol nesprávnosť tvrdení žalobkyne v žalobe o vydanie bezdôvodného obohatenia. Nesúhlasil s tvrdením, že by ním uzatvárané spotrebiteľské zmluvy obsahovali akékoľvek vady, či že by tu bol akýkoľvek právny dôvod pre prípadné plnenia žalovaného v prospech žalobkyne. Súd prvej inštancie nesprávne právne posúdil aj údajnú vadnosť právnych úkonov, a to aj preto, že si bez ďalšieho osvojil jednostranné tvrdenie žalobkyne o ich údajnej vadnosti.

4. Na odvolanie žalovaného sa žalobkyňa vyjadrila písomne tak, že navrhovala napadnuté uznesenie súdu prvej inštancie potvrdiť. Trvala na tom, že ňou podaný návrh na nariadenie neodkladného opatrenia má všetky zákonom stanovené náležitosti. Súd prvej inštancie na základe v návrhu opísaných skutočností a predložených dôkazov mal za dostatočne preukázanú potrebu vydania neodkladného opatrenia v tejto veci. Pri neodkladnom opatrení nie je potrebné vykonať rozsiahle dokazovanie, ako je tomu v prípade konania vo veci samej, inak by bol zmarený účel neodkladného opatrenia. Súd prvej inštancie v odôvodnení uznesenia poukázal dostatočne na skutočnosti, ktoré vydanie neodkladného opatrenia zdôvodňujú. V danom prípade nastalo splnenie zákonnej podmienky, že sledovaný účel nemožno dosiahnuť zabezpečovacím opatrením, keďže žalovaný nemá žiadny majetok, na ktorý by žalobkyňa mohla efektívne zriadiť záložné právo, a v dôsledku ktorého by bol sledovaný účel dosiahnutý; jediným majetkom žalovaného sú finančné prostriedky (ktorých uloženie do súdnej úschovy žalobkyňa navrhla) a neurčité pohľadávky žalovaného voči neurčitým klientom (z ktorých podstatná časť bola postúpená a stále je postupovaná na tretie osoby, ktorých identifikáciu žalobkyňa nepozná, a teda nemôže ich špecifikovať za účelom ich založenia prostredníctvom zabezpečovacieho opatrenia), nemá teda reálnu možnosť iného riešenia. Žalobkyni by tak zostala len formálna zákonná možnosť požadovať vydanie zabezpečovacieho opatrenia, avšak bez akejkoľvek šance na reálny úspech. ak by súdy pripustili argumentáciu použitú žalovaným, potom by vylúčili vydanie neodkladného opatrenia aj v prípadoch, kedy oprávnená strana (veriteľ) nemá inú možnosť, ako docieľiť sledovaný účel. Zdôraznila, že dôležitou časťou dôkazov svedčiacich o potrebe vydania neodkladného opatrenia v danej veci boli verejné vyhlásenia a verejne uskutočnené kroky samotného žalovaného, pričom žalovaný sa celkom účelovo k tejto skutočnosti nevyjadruje a poukazuje len na niekoľko argumentov, ktorými sa snaží preukázať, že verejné vyjadrenia samotného žalovaného vlastne nie sú pravdivé a že vlastne pokračuje v bežnom podnikaní. Skutočnosť, že žalovaný je dcérskou spoločnosťou zahraničného subjektu je pre posúdenie tejto veci irelevantná - ide o dva samostatné podnikateľské subjekty, pričom spoločník spoločnosti zodpovedá za záväzky spoločnosti len do výšky nesplateného vkladu na základnom imaní - teda zodpovednosť matky žalovaného je nulová. Bezvýznamné je aj to, že žalovaný má v predmete činnosti zapísané aj iné činnosti; žalovaného hlavným predmetom činnosti je poskytovanie pôžičiek, týmto jediným druhom podnikateľskej činnosti sa vyznačuje celá jeho činnosť a z tejto dosahuje takmer všetky svoje príjmy. Rovnako existencia povolenia NBS nemá žiadny vplyv na to, že žalovaný

reálne prestal poskytovať pôžičky a samotný žalovaný vyhlásil, že na území Slovenska ukončuje túto činnosť. Na oficiálnej webovej stránke žalovaného je vyhlásenie, podľa ktorého od 22.2.2017 ruší spoločnosť Provident Financial sieť svojich obchodných zástupcov a takisto ruší všetky svoje pobočky. Tiež je na nej predchádzajúce oficiálne vyhlásenie žalovaného, že od 18. 12. 2015 pozastavil poskytovanie nových úverov. Z výročnej správy žalovaného za rok 2016 vyplýva, že spoločnosť v r. 2016 neposkytla žiadne úvery v dôsledku legislatívnych zmien v decembri 2015. Spoločnosť prestala od 18. 12. 2015 poskytovať nové úvery a bolo prijaté rozhodnutie o ukončení úverového portfólia v r. 2016 a 2017. Zavádzajúci je argument žalovaného o tom, že žalobkyni by sa muselo podľa Obchodného zákonníka poskytnúť zabezpečenie pri jeho likvidácii. Spoločníkom obchodnej spoločnosti nič nebráni, aby si rozdelili podiel na ziskoch dosiahnutých v rámci spoločnosti ešte pred vstupom do likvidácie; rovnako tak je možné dostať prostriedky z obchodnej spoločnosti desiatkami iných spôsobov. Žalovaný takto aj postupuje, keďže sa zbavuje všetkého majetku, ukončuje spoluprácu so zamestnancami a obchodnými partnermi. Ak by mali dlžníci veriteľov čakať na zabezpečenie v rámci likvidácie veriteľov, potom by nikdy žiadny z dlžníkov uspokojený reálne nebol. Žalovaný účelovo opomína skutočnosť, že jeho majetok je tvorený finančnými prostriedkami žalovaného a pohľadávkami voči jeho klientom (ktorú ešte žalovaný nestihol previesť na tretie osoby), tento majetok sa zásadne znižuje a potvrdzujú to aj účtovné dokumenty žalovaného. Z výročnej správy žalovaného za rok 2016 vyplýva, že vlastné imanie spoločnosti je na zápornej úrovni - 16.205,010 €. Obsahuje ďalej údaj, že neuhradená strata minulých rokov má hodnotu - 44.884.893 €. Žalovaný sa pokúša odôvodniť hromadné postupovanie pohľadávok tým, že by malo ísť dokonca o zhodnocovanie jeho majetku a to všetko v celkom náhodnom spojení so zrušením siete pobočiek, obchodných zástupcov, oznámením o ukončení poskytovania úverov v rovnakom období. Rôzne sudy sa s touto vecou vyporiadali zhodne ako v predmetnej právnej veci a nariadili proti žalovanému neodkladné opatrenia. (napr. OS Lučenec sp. zn. 14Csp/3/2017 a 17Csp/83/2017, OS Bratislava IV sp. zn. 40Csp/42/2017, OS Trnava sp. zn. 16Csp/70/2017, OS Trebišov sp. zn. 12Csp/84/2017, OS Michalovce sp. zn. 24Csp/78/2017, OS Senica sp. zn. 9Csp/35/2017, Krajského súdu Prešov sp. zn. 19Co/142/2016). K spochybnovaniu existencie bezdôvodného obohatenia, neprijateľných podmienok v Zmluve a vadnosti zmlúv uzatváraných žalovaným žalobkyňa poukazovala na závery, ku ktorým dospel Krajský súd v Prešove vo svojom rozhodnutí sp. zn. 19Co/142/2016 zo dňa 8. 12. 2016, ktorého účastníkom bol aj žalovaný. Európska komisia v konaní Zdenek Sobotka proti Provident Financial pod č. C-372/14 zaujala jasné stanovisko ku skutočnosti, že rôzne doplnkové služby týkajúce sa spotrebiteľských úverov (v danom prípade Zmluva o poskytnutí služby Komfort) majú byť súčasťou celkových nákladov, a tým aj zarátané do RPMN. Takýmto spôsobom však žalovaný nepostupuje a je si toho dobre vedomý (žalobkyňa dodala, že odmena za poskytnutie služby Komfort vždy predstavuje viac ako 50 % z celkovej výšky poskytnutého úveru). V prípade žalovaného sú zmluvy priamo v rozpore s právnou úpravou, žalovaný sa zložitými právnymi konštrukciami snaží od tejto skutočnosti odvieť pozornosť.

5. Odvolací súd prejednal vec v rozsahu podaného odvolania v zmysle § 379 a § 380 ods. 1 CSP (v celom rozsahu, bez nariadenia odvolacieho pojednávania) a dospel k záveru, že odvolanie žalovaného nie je dôvodné. Súd prvej inštancie svoje rozhodnutie v dostatočnej miere odôvodnil; nariadeniu neodkladného opatrenia nebránili nedostatky návrhu.

6. V prípade neodkladného opatrenia zákon predpokladá jeho použitie v dvoch situáciách, ak existuje potreba bezodkladne upraviť pomery alebo ak je exekúcia ohrozená. Neodkladné opatrenie predstavuje inštitút osobitnej povahy, čomu zodpovedá zjednodušený a zrýchlený procesný postup súdu pri rozhodovaní o návrhu na nariadenie neodkladného opatrenia, t.j. súd rozhoduje spravidla bez vylúčením a vyjadrenia strán a bez nariadenia pojednávania. Rovnako tak nevykonáva riadne dokazovanie, ale vychádza z obsahu návrhu a zo skutočností, ktoré boli v súvislosti s podaným návrhom osvedčené. Tento zabezpečovací inštitút civilného procesného práva možno uplatniť len pokiaľ nemožno účel ním sledovaný dosiahnuť zabezpečovacím opatrením (priorita zabezpečovacieho opatrenia).

7. Z rozsiahlej argumentácie odvolateľa považoval odvolací súd za relevantnú argumentáciu, týkajúcu sa pochybenia súdu pri skúmaní otázky, či sledovaný účel nemožno dosiahnuť zabezpečovacím prostriedkom podľa § 343 ods. 1 CSP, ktorá skutočnosť (ako bolo uvedené vyššie) vylučuje opodstatnenosť návrhu na nariadenie neodkladného opatrenia. Zabezpečovacím opatrením môže súd zriadiť záložné právo na veciach, právach alebo iných majetkových hodnotách dlžníka (obdobne § 118, § 151d OZ), na zabezpečenie veriteľovej peňažnej pohľadávky v prípade obavy z ohrozenia exekúcie. Podmienku stanovenú v § 324 ods. 3 CSP tak bude nutné považovať za splnenú vtedy, ak je vydanie

zabezpečovacieho opatrenia z povahy veci vylúčené, napr. ak žalobca nebude uplatňovať svoje právo na peňažné plnenie od dlžníka (napr. pri určovacej žalobe, v prípade žaloby na nepeňažné plnenie a pod.) alebo ak nariadenie neodkladného opatrenia odôvodňuje potrebou dočasnej úpravy pomerov. Neodkladné opatrenie však nie je vylúčené ani pri uplatňovaní peňažnej pohľadávky z dôvodu ohrozenia exekúcie. Jedným z predpokladov pre nariadenie zabezpečovacieho opatrenia je existencia spôsobilého zálohu, ktorý sa vyznačuje prevoditeľnosťou. Podstatou výkonu záložného práva je totiž speňaženie zálohu (§ 151j ods. 1 OZ). Povaha veci teda vylučuje, aby inštitút zabezpečovacieho opatrenia (zriadenie záložného práva rozhodnutím súdu) mohol predstavovať prekážkou pre nariadenie neodkladného opatrenia, ak objektívne zistiteľný majetok dlžníka, vyplývajúci predovšetkým z verejných registrov a verifikovateľných poznatkov veriteľa, nie je prevoditeľný, ale predstavuje len finančné prostriedky (na účtoch v banke), príp. bližšie neurčiteľné pohľadávky dlžníka voči spotrebiteľom, tvoriace predmet obchodného tajomstva dlžníka.

8. Žalovaný v odvolaní a ani v replike na argumentáciu žalobkyne o absencii vecí, práv a majetkových hodnôt, ktoré by boli spôsobilým zálohom v zmysle § 343 ods. 1 CSP, konkrétne nereagoval a neosvedčoval existenciu konkrétne špecifikovaných vecí, ktoré by mohli byť predmetom návrhu na nariadenie zabezpečovacie opatrenia, pritom nespochybňoval tvrdenie žalobkyne, že napr. nevlastní v SR nehnuteľnosti.

9. Za tohto stavu súd prvej inštancie správne uzavrel, že účel sledovaný neodkladným opatrením nemožno dosiahnuť zabezpečovacím opatrením. Podľa názoru odvolacieho súdu bolo by formalistické a v rozpore s účelom sledovaným oboma inštitútmi, ak by mal byť návrh na nariadenie neodkladného opatrenia posudzovaný ako nedôvodný len z dôvodu, že nebankový subjekt musí mať majetok (od finančných prostriedkov rozdielny), ktorý však s ohľadom na obchodné tajomstvo dlžníka nie je veriteľom objektívne zistiteľný a nevyplýva z verejných registrov, veriteľovi prístupných.

10. Súd prvej inštancie dospel tiež k správne záveru o ohrození exekúcie, keď nebolo sporné, že žalovaný nové úvery neposkytuje, zatvoril pobočky na území Slovenska a hoci postupovaním pohľadávok získava protihodnotu (nepochybne v menšej výške než pohľadávky), podľa portálu žalovaného pohľadávky postupuje obchodnej spoločnosti so sídlom mimo územia SR. Táto skutočnosť opodstatňuje obavu, že ani protihodnota za postúpené pohľadávky sa neposkytuje na účty žalovaného na území SR. Okrem toho podľa výročnej správy (č.l. 119-120) už v r. 2015 (pri poskytovaní nových úverov) dosiahol po zdanení stratu cca 45 mil € so znížením obchodného imania na zápornú hodnotu 28 mil. €, pritom v r. 2014 zisk vykazoval cca 11 mil.

11. S ohľadom na účel neodkladného opatrenia, t. j. na poskytnutie rýchlejšej a účinnej ochrany ohrozených práv žalobkyňa v dostatočnej miere osvedčila danosť v konaní uplatneného nároku, ako správne konštatoval i súd prvej inštancie.

12. Podstatná sporná otázka, či poskytnutý úver je potrebné podľa spotrebiteľského práva považovať za bezúročný a bez poplatkov (predovšetkým so zohľadnením odmeny za doplnkové služby) bude s konečnou platnosťou vyriešená až v právoplatnom rozhodnutí vo veci samej. Pre účely nariadenia predbežného opatrenia postačuje, aby sa uplatnený nárok javil ako pravdepodobný. Táto podmienka je podľa názoru odvolacieho súdu v prejednávanej veci splnená, keď z pripojených listinných dôkazov žalobkyne vyplýva, že za úver vo výške 1.200,- € mala žalobkyňa okrem šesťdesiatich splátok po 24,81 € zaplatiť i odmenu vo výške 618 € za doplnkovú službu (mesačná splátka 10,30 €), spočívajúcu v prevzatí splátky poskytovateľom služby. Zmluva bola uzavretá v ten istý deň a s tým istým zástupcom žalovaného (poskytovateľom služby) ako úverová zmluva, v priestoroch pobočky žalovaného č. XXXX U. F.. Zo zmluvy nevyplýva, na akom mieste U. F. by mali byť jednotlivé splátky od žalobkyne preberané (teda výhoda pre spotrebiteľa). Len veľmi ťažko si predstaviť okolnosti, za ktorých by priemerný spotrebiteľ, narodený U. C.. XXXX a žijúci v F. ako žalobkyňa, so znalosťou internetbankingu, s prístupom k početným bankám a poštám dobrovoľne zaplatil sumu, rovnajúcu sa polovici čerpaného úveru len za to, aby splátky boli preberané na bližšie neurčenom mieste osobou, s ktorou bola uzavretá úverová zmluva. Nasvedčuje to postupu žalovaného, prezentovaného riaditeľom odboru ochrany finančných služieb spotrebiteľov NBS (č. I. 22), keď sa poskytnutie úveru pripúšťalo so súčasným uzavretím zmluvy o doplnkových službách.

13. Z týchto dôvodov odvolací súd napadnuté uznesenie súdu prvej inštancie potvrdil podľa § 387 ods. 1 CSP.

14. Rozhodnutie bolo prijaté senátom odvolacieho súdu prijaté jednomyseľne.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu odvolanie nie je prípustné.

Proti rozhodnutiu odvolacieho súdu je prípustné dovolanie, ak to zákon pripúšťa (§ 419 CSP) v lehote dvoch mesiacov od doručenia rozhodnutia odvolacieho súdu oprávnenému subjektu na súde, ktorý rozhodoval v prvej inštancii. Ak bolo vydané opravné uznesenie, lehota plynie znovu od doručenia opravného uznesenia len v rozsahu vykonanej opravy (§ 427 ods. 1 CSP).

Dovolateľ musí byť v dovolacom konaní zastúpený advokátom. Dovolanie a iné podania dovolateľa musia byť spísané advokátom (§ 429 ods. 1 CSP).

V dovolaní sa popri všeobecných náležitostiach podania uvedie, proti ktorému rozhodnutiu smeruje, v akom rozsahu sa toto rozhodnutie napáda, z akých dôvodov sa rozhodnutie považuje za nesprávne (dovolacie dôvody) a čoho sa dovolateľ domáha (dovolací návrh) (§ 428 CSP).